

re vil være klart afgrænsede. Der stilles på denne baggrund ikke noget forslag om, at § 17, stk. 1, udvides til også at omfatte personer, som i almindelighed er ude af stand til at læse trykt tekst.

Kulturministeriet har overvejet, om forslaget til stk. 1 bør have karakter af en generel licensordning svarende til, hvad der fx i dag gælder for fremstilling af lydbøger til handicappede, der ikke sker i erhvervsøjemed, jf. lovens § 17, stk. 2, og lovens § 17, stk. 3, om aftalelicens for optagelser fra radio- og fjernsyn til fordel for syns- og hørehandicappede. Ministeriet er nået til det resultat, at der gør sig særlige forhold gældende for de blinde, døve og taleledende. Der er tale om en begrænset og veldefineret brugerkræds af svært handicappede, og det er normalt ikke andre end de handicappede selv, der er i stand til at udnytte gengivelser og eksemplarer, som er særligt tilrettelagt for disse grupper. Hertil kommer, at eksemplar fremstilling og eksemplarspredning på dette område må antages at være af marginal betydning i forhold til fx normal forlagsmæssig trykning og distribution af bøger. Ministeriet finder derfor ikke, at de foreslåede undtagelsesbestemmelser, i det omfang gengivelsen foretages af de handicappede selv eller deres institutioner, kan siges at stride mod nogen normal udnyttelse af beskyttede værker eller mod ophavsmandens interesser i øvrigt. I overensstemmelse hermed foreslås det, at der i disse tilfælde skal være tale om en fri udnyttelse, dvs. at der hverken skal indhentes samtykke eller betales vederlag til ophavsmanden.

Anderledes ligger forholdet, når det gælder gengivelse m.v., som sker i erhvervsøjemed, herunder ved forlagsmæssig virksomhed. Hensynet til en rimelig balance mellem på den ene side de handicappedes særlige situation og på den anden side hensynet til ophavsmændenes legitime økonomiske interesser må her føre til, at der gennemføres en tvangslicensordning.

I overensstemmelse hermed foreslås det i stk. 1, 2. pkt., at fremstilling af særlige gengivelser m.v. til fordel for blinde, svagtseende, døve og taleledende, som foretages i erhvervsøjemed, kan ske uden samtykke fra ophavsmændene, men at disse har krav på vederlag.

Kan der ikke opnås enighed om vederlagets størrelse, kan spørgsmålet indbringes for Ophavsrettslicensnævnet, som har den endelige administrative afgørelse, jf. lovforslagets nr. 3.

Med hensyn til gengivelse, der udelukkende består af gengivelse af lydoptagelser og spredning af eksemplarer, der sker ved udlejning til almenheden, henvises til forslaget til stk. 2 og bemærkningerne hertil.

Til stk. 2

I forslaget til stk. 2 bestemmes det, at adgangen til at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker til fordel for blinde, svagtseende, døve og taleledende efter stk. 1 ikke skal gælde for gengivelser, som *udelukkende* består af gengivelse af lydoptagelser.

Drejer det sig om gengivelse af *litterære* værker i rene lydoptagelser, er forholdet omfattet af tvangslicensbestemmelsen om fremstilling af såkaldte lydbøger i den gældende lovs § 17, stk. 2. Efter denne bestemmelse må der, når det ikke sker i erhvervsøjemed, mod vederlag fremstilles lydoptagelser af udgivne litterære værker med henblik på udlån til blinde, svagtseende og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger. Bestemmelsen i § 17, stk. 2, omfatter kun lydoptagelse af litterære værker, ikke optagelse af musikværker. Dette skal ses på baggrund af, at udbuddet af lydoptagelser af musikværker for alle grupper af befolkningen er så omfattende, at der ikke er behov for særlige undtagelsesbestemmelser for de handicappede.

Kommunernes Landsforening har under høringen fremført ønske om, at bestemmelsen om fremstilling af lydbøger med henblik på distribution af eksemplarer af disse til blinde og svagtseende bør udvides til også at gælde for udsendelse af lydavisere over telefonnettet. Spørgsmålet har været overvejet af Ophavsretsudvalget samt i forbindelse med lovrevisionen i 1995. Kulturministeriet må på baggrund af disse overvejelser fortsat være af den opfattelse, at forslaget fra Kommunernes Landsforening vil indebære en væsentlig risiko for uberettiget udnyttelse, idet adgangen til aflytning af telefonavisere over telefonnettet principielt står åben for alle. Ministeriet finder derfor ikke, at der bør gives mulighed for en sådan udnyttelse uden samtykke fra rettighedshaverne.

Det er efter forslaget til stk. 2 kun lydoptagelser, som udelukkende består af gengivelse af musikværker, som er undtaget fra adgangen til gengivelse m.v. til fordel for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede. Indgår en lydoptagelse sammen med andet materiale i en multimediefrembringelse, omfattes forholdet af forslaget til § 17, stk. 1.

Efter forslaget til stk. 2 gælder de særlige bestemmelser til fordel for de i stk. 1 nævnte handicappede heller ikke for spredning af eksemplarer, som sker ved udlejning til almenheden. På baggrund af de almindelige bestemmelser om eksemplarspredning i lovens § 19, hvorefter spredning af eksemplarer ved udlejning kræver samtykke fra ophavsmanden, finder Kulturministeriet det naturligt, at der – også på handicapområdet – bør indhentes samtykke fra ophavsmændene til enhver spredning af eksemplarer til almenheden, som sker ved udlejning.